EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.6.2021
COM(2021) 528 final

KOMISSION TIEDONANTO

Tiukennettua valvontaa koskeva päivitys - Kreikka, kesäkuu 2020

{SWD(2021) 528 final}

TAUSTA

Kreikan talouskehitystä ja -politiikkaa seurataan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ja asetuksen (EU) N:o 472/2013 2 ja 3 artiklan ([1]) mukaisen tiukennetun valvonnan kehyksen puitteissa. Kreikkaan kohdistuvan tiukennetun valvonnan toteutuksesta annetuissa täytäntöönpanopäätöksissä ([2]) otetaan huomioon, että Kreikan on toteutettava edelleen toimenpiteitä, joilla pyritään puuttumaan talous- ja rahoitusvaikeuksien todellisiin tai mahdollisiin syihin. Kreikan on myös toteutettava rakenneuudistuksia, joilla tuetaan vankkaa ja kestävää talouskasvua.

Tiukennettu valvonta muodostaa kattavan kehyksen talouden kehityksen seurannalle ja sellaisten politiikkatoimien toteuttamiselle, joita tarvitaan talouden kestävän elpymisen varmistamiseksi. Sen puitteissa arvioidaan säännöllisesti talous- ja finanssialan viimeaikaista kehitystä Kreikassa sekä seurataan valtion rahoitusehtoja ja velkakestävyysanalyysin päivityksiä. Tiukennetun valvonnan puitteissa myös arvioidaan Kreikan 22. kesäkuuta 2018 kokoontuneelle euroryhmälle antamaa yleistä sitoumusta siitä, että se jatkaa Euroopan vakausmekanismin ohjelman mukaisesti hyväksyttyjä uudistuksia, saattaa ne päätökseen sekä varmistaa, että rahoitustukiohjelmissa hyväksyttyjen tärkeiden uudistusten tavoitteet saavutetaan. Tiukennetun valvonnan puitteissa seurataan niin ikään erityissitoumusten täytäntöönpanoa. Tiukennetun valvonnan puitteissa seurataan niin ikään erityissitoumusten täytäntöönpanoa. Tavoitteena on saattaa keskeiset rakenneuudistukset päätökseen sovittuihin määräaikoihin mennessä (vuoden 2022 puoliväliin asti ulottuvalla jaksolla) kuudella keskeisellä alalla, jotka ovat (i) finanssipolitiikka sekä finanssi- ja rakennepolitiikka, ii) sosiaalipalvelut, iii) rahoitusvakaus, iv) työ- ja tuotemarkkinat, v) Kreikan omaisuudenhoitoyhtiö (Hellenic Corporation of Assets and Participations) ja yksityistäminen ja vi) julkishallinnon uudistus([3]).

Tämä on kymmenes Kreikkaan kohdistuvaa tiukennettua valvontaa koskeva kertomus. Se esitetään yhdessä makrotalouden epätasapainoa koskevan perusteellisen tarkastelun ja maakohtaisten suositusten kanssa arvioitaessa Kreikan vuoden 2021 vakausohjelmaa EU-ohjausjakson puitteissa. Kertomus perustuu 20–21. huhtikuuta 2021 etäyhteydellä järjestetyssä tapaamisessa tehtyihin havaintoihin sekä viranomaisten kanssa käytyyn säännölliseen vuoropuheluun. Etäyhteydellä järjestetyn tarkastuskäynnin toteutti Euroopan komissio yhdessä Euroopan keskuspankin (EKP) kanssa ([4]). Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) osallistui tähän prosessiin ohjelman jälkiseurantapuitteidensa (Post Program Monitoring Cycle) yhteydessä, kun taas Euroopan vakausmekanismi osallistui ennakkovaroitusjärjestelmänsä puitteissa sekä Euroopan komission ja Euroopan

([1]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 472/2013, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, rahoitusvakautensa osalta vakavissa vaikeuksissa olevien tai vakavien vaikeuksien uhasta kärsivien euroalueen jäsenvaltioiden talouden ja julkisen talouden valvonnan tiukentamisesta (EUVL L 140, 27.5.2013, s. 1).

([2]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2021/271, annettu 17 päivänä helmikuuta 2021, Kreikkaan kohdistuvan tiukennetun valvonnan jatkamisesta (tiedoksiannettu numerolla C(2021) 998).

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) EKP:n henkilöstö osallistui tarkastuskäyntiin EKP:n toimivallan mukaisesti ja tarjosi näin asiantuntemusta finanssisektoria koskevasta politiikasta ja makrotason kriittisistä kysymyksistä, kuten julkisen talouden kokonaistavoitteista, kestävyydestä ja rahoitustarpeista. Tätä käyntiä edelsi tekninen tarkastuskäynti, joka sekin järjestettiin etäyhteydellä 6. huhtikuuta ja 14. huhtikuuta 2021 välisenä aikana.

vakausmekanismin yhteistyösuhteista 27. huhtikuuta 2018 allekirjoitetun yhteistyöpöytäkirjan mukaisesti. Tässä kertomuksessa arvioidaan niiden Kreikan euroryhmälle antamien sitoumusten täytäntöönpanoa, jotka koskevat uudistuksen päätökseen saattamista vuoden 2020 loppuun mennessä, ja annetaan tietoja sitoumuksista, jotka on määrä antaa vuoden 2021 puoliväliin mennessä. Kertomusta laadittaessa on otettu huomioon määrättyyn aikarajaan eli 27. toukokuuta 2021 mennessä saatavilla olevat tiedot.

Euroryhmä voi hyödyntää tätä kertomusta päättäessään politiikkatoimista riippuvien velkatoimenpiteiden seuraavan osion toteuttamisesta. Niiden arvo on 748 miljoonaa euroa. Näistä toimenpiteistä sovittiin euroryhmän kanssa 22. kesäkuuta 2018, ja niihin kuuluvat seuraavat: palautetaan tuotto, joka vastaa keskuspankkien hallussa olevista Kreikan valtion joukkovelkakirjoista saatavia määriä arvopaperimarkkinaohjelman ja nettorahoitusvaroja koskevan sopimuksen puitteissa sekä jätetään perimättä korkomarginaali tietyistä Euroopan rahoitusvakausvälineestä (ERVV) saaduista lainoista. Politiikkatoimista riippuvien velkatoimenpiteiden neljännen erän maksamisesta päätettiin euroryhmän 30. marraskuuta 2020 järjestämän kokouksen jälkeen. Päätös perustui muun muassa komission 18. marraskuuta 2020 antamassa tiukennettua valvontaa koskevassa kertomuksessa([5]) esittämään arvioon niiden sitoumusten täytäntöönpanosta, jotka Kreikan oli täytettävä vuoden 2020 puoliväliin mennessä. Päätöksessä otetaan huomioon myös koronaviruspandemian aiheuttamat poikkeukselliset olosuhteet.

KOKONAISARVIOINTI

Kertomus on laadittu oloissa, joissa pandemia ja rajoittamistoimenpiteet jatkuvat mutta joissa odotetaan talouden asteittaista avaamista rokottamisen edetessä. Kreikan talous supistui 8,2 prosenttia vuonna 2020, mikä on jonkin verran odotettua vähemmän mutta kuitenkin huomattavasti enemmän koko EU:n tilanteeseen nähden. Tämä johtuu pääasiassa matkailualan painoarvosta taloudessa. Uusien koronavirustapausten lisääntymisen johdosta viranomaiset ovat pitäneet voimassa vuoden 2020 lopulla ja aiemmin tänä vuonna käyttöön otetut liikkumisrajoitukset ja rajoittamistoimenpiteet. Äskettäin on samanaikaisesti ryhdytty varovaisesti avaamaan matkailualaa uudelleen ulkomaisille matkailijoille. Hallitus esitti vuosiksi 2021 ja 2022 uusia finanssipoliittisia toimenpiteitä, joilla tuetaan talouden elpymistä ja yksityisiä investointeja. Finanssipolitiikan odotetaan näin ollen säilyvän kannustavana ja lieventävän edelleen kriisin vaikutuksia työmarkkinoihin ja sosiaaliseen tilanteeseen. Työpaikkojen säilyttämistä tukevia toimia tuetaan EU:ssa etenkin uudella SURE-tukivälineellä (hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäinen tukiväline) ja Euroopan sosiaalirahastosta (ESR). Työllisyyden ennustetaan kasvavan vain hieman vuonna 2021 työntekijöiden palkkaamisen käynnistyessä vähitellen ja talouden avautuessa asteittain. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitettyjen uudistusten ja investointien odotetaan käynnistyessään tuovan lisäpontta talouden nykyaikaistamispyrkimyksiin sekä työttömyyden, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämiseen ([6]).

Viranomaiset edistyivät hyvin uudistusten toteuttamisessa monilla politiikan aloilla, myös niillä, jotka auttavat hallitsemaan pandemian sosioekonomisia vaikutuksia ja

([5]) https://ec.europa.eu/info/publications/enhanced-surveillance-report-greece-november-2020_en.

([6]) Tässä kertomuksessa esitetyt viittaukset elpymis- ja palautumistukivälineeseen eivät muodosta arviota Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta, eivätkä ne voi millään tavoin vaikuttaa ennalta komission arvioon suunnitelmasta.

helpottavat uusien julkisten investointien toteuttamista. Tämä näkyy erityisesti seuraavissa:

- **Maksukyvyttömyysjärjestelmän uudistuksen odotetaan tulevan voimaan sovitusti 1. kesäkuuta** yritysten tervehdyttämistä ja yritysten konkurssia koskevan kehyksen tultua voimaan 1. maaliskuuta. Säännöstö merkitsee maksukyvyttömyysjärjestelmän merkittävää uudistamista. Sen voimaantulo on kuitenkin edellyttänyt huomattavaa täytäntöönpanotyötä, joka liittyy yksityiskohtaisiin eritelmiin sekä pankkien verkkoalustojen kanssa yhteenliitetyn tietoteknisen alustan perustamiseen. Myynti- ja takaisinvuokrausyksikön perustamisprosessin odotetaan kestävän huomattavasti alun perin odotettua pidempään, mutta se ei edellytä muutoksia asiaa koskeviin säännöksiin eikä vaikuta kehyksen muiden näkökohtien täytäntöönpanoon eikä äskettäin hyväksyttyyn täytäntöönpanotoimenpiteiden keskeyttämisen lopettamiseen. Järjestelmästä voi aiheutua huomattavia kustannuksia julkiselle taloudelle, jos se luokitellaan julkisyhteisöksi. Viranomaisia kehotetaan sen vuoksi panemaan järjestelmä täytäntöön siten, että tämä riski voidaan välttää.

- **Viranomaiset laajensivat Hercules-järjestelmää helpottaakseen edelleen järjestämättömien lainojen vähentämistä.** Järjestelmä oli tärkein syy siihen, että järjestämättömien lainojen osuus laski merkittävästi 30,2 prosenttiin vuoden 2020 lopussa, kun se vuoden 2019 lopussa oli yli 40 prosenttia ([7]). Järjestelmän jatkamisen odotetaan antavan kreikkalaisille pankeille mahdollisuuden vähentää edelleen järjestämättömiä lainojaan ja tukevan pankkeja niiden pyrkiessä yksinumeroiseen järjestämättömien lainojen osuuteen vuonna 2022 niiden hiljattain tarkistettujen järjestämättömien lainojen vähentämisstrategioiden mukaisesti, jotka on toimitettu valvojalle. Näiden kunnianhimoisten suunnitelmien onnistuminen riippuu useista tekijöistä, kuten uusien järjestämättömien lainojen tulevasta virrasta sekä talous- ja markkinatilanteesta.

- **Riippumattoman julkisista tuloista vastaavan viranomaisen kattavan henkilöstöhallintouudistuksen on määrä tulla voimaan 1. kesäkuuta.** Uudistuksen on tarkoitus auttaa riippumatonta viranomaista täyttämään erityissitoumuksensa, joka koskee henkilöstön riittävyyden varmistamista jatkossa.

- **Viranomaiset ovat saattaneet päätökseen erityissitoumuksiin kuuluvan julkisen paikallisliikenteen tukijärjestelmän uudistuksen** ja niin ikään erityissitoumuksiin kuuluvaa **vähimmäistoimeentulon kolmannen ja viimeisen pilarin** käyttöönoton kansallisella tasolla. Tällä mahdollistetaan sosiaalisen tuen ja räätälöityjen työllisyyspalvelujen tarjoaminen toimeentulotuen saajille 1. kesäkuuta alkaen. Vähimmäistoimeentuloa koskevalla uudistuksella on ollut huomattava vaikutus köyhyyden vähentämiseen, vaikkakin syrjäytymis- ja köyhyysvaarassa olevien ihmisten osuus on yhä EU:n suurimpia (30 prosenttia vuonna 2019). Viranomaiset säätävät syyskuussa **toimintakykyyn perustuvan vammaisuuden**

([7]) Lähde: Kreikan keskuspankki, järjestämättömien lainojen osuus bruttomääräisestä kokonaislainanannosta, yksittäin tarkasteltuna. Tämä luku eroaa perusteellisessa tarkastelussa ilmoitetusta luvusta, koska viimeksi mainittu on Euroopan keskuspankin ilmoittama luku, joka kuvaa järjestämättömien lainojen ja ennakoiden osuutta bruttomääräisestä kokonaislainanannosta konsolidoinnin perusteella tarkasteltuna (eli mukaan lukien keskuspankkitalletukset ja muut vaadittaessa maksettavat talletukset nimittäjässä).

arviointijärjestelmän käyttöönotosta. Järjestelmällä arvioidaan etuuksien myöntämisperusteita uudessa vammaisten henkilökohtaista apua koskevassa kokeiluohjelmassa. Näin ollen uutta arviointijärjestelmää käytetään suoraan luontoisetuuksia koskevassa päätöksenteossa ensi vuoden ensimmäisestä neljänneksestä alkaen, eikä tarvetta uudelle toimintakyvyn arviointijärjestelmän pilottihankkeelle ole.

- **Viranomaiset ovat hyväksyneet julkisten hankintojen kehyksen perusteellisen uudistuksen**, julkishallinnon sisäistä valvontaa koskevan uuden käsitteellisen kehyksen sekä lainsäädännön, jolla perustetaan **strateginen hankesuunnitelma**. Suurten **hankkeiden valmisteluvälineen** perustamista koskeva lainsäädäntö on määrä hyväksyä kesäkuun alussa. Vaikka toimenpiteiden täysimääräinen täytäntöönpano jatkuu edelleen, ne ovat ratkaisevan tärkeitä elpymis- ja palautumistukivälineen onnistuneen käynnistämisen kannalta. Elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät uudistukset ja investoinnit täydentävät tiukennetun valvonnan yhteydessä seurattavia uudistuksia, mutta niiden aikajänne on pidempi ja niillä kehitetään tarpeen mukaan edelleen tiukennetun valvonnan puitteissa käynnistettyjä uudistuksia.

- **Viranomaiset saavuttivat erityissitoumuksiin kuuluvan terveydenhuoltomenojen keskitettyä hankintaa koskevan 30 prosentin tavoitteen** ja pyrkivät samanaikaisesti nopeuttamaan takaisinperintää ja käynnistämään uudelleen perusterveydenhuollon uudistusta koskevan työn.

- **Siviilihenkilöstön ylimmän valintalautakunnan valmiuksia on vahvistettu**, ja julkishallinnon integroidun henkilöstöhallintojärjestelmän kehittämisessä on edistytty hyvin. Väliaikaisen henkilöstön palvelukseen ottamisen rajoituksia koskeva työ jatkuu edelleen, ja rajoitukset otetaan käyttöön vasta vuodesta 2022 alkaen. Viranomaiset ovat kuitenkin sitoutuneet toteuttamaan väliaikaisten tointen vähennykset sovitun mukaisesti lokakuussa 2021.

Uudistuksia on jatkettu myös muilla tärkeillä aloilla. Viranomaiset ovat edistyneet hyvin **julkisen talouden tilinpidon toiminnallisen luokituksen** ensimmäisen tason kehittämisessä, joka on määrä julkaista lokakuussa 2021, ja ovat laatineet etenemissuunnitelman sen toisen tason täytäntöönpanemiseksi huhtikuuhun 2022 mennessä. Toiminnallinen luokittelu on olennainen osa talousarvion ja politiikan laatimista. **Investointilupavaatimusten yksinkertaistamiseksi** ja **tarkastuskehyksen** uudistamiseksi toteutettiin merkittäviä toimia, muun muassa antamalla uutta primaari- ja sekundaarilainsäädäntöä. Uudistusten laajasta alakohtaisesta kattavuudesta huolimatta koulutusalan liiketoiminnan luvanvaraisuuteen liittyvät osa-alueet jätettiin pois tästä paketista, mutta viranomaiset käsittelevät niitä syyskuuhun 2021 mennessä. Lupamenettelyjen ja tarkastusten tietoteknisen järjestelmän käyttöönottoa koskeva tarjouskilpailu käynnistettiin viimein uudelleen sen toteuttamisessa ilmenneiden vaikeuksien jälkeen, ja lopullinen hankintapäätös julkaistiin äskettäin. **Maarekisteriuudistus** etenee suunnitellusti tarkistetun etenemissuunnitelman mukaisesti, ja rekisteröintiprosessin päätökseen saattamisessa, maarekisteritoimistojen perustamisessa ja **metsäkarttojen** laatimisessa on edistytty hyvin. Kaikista kartoista 95 prosenttia saadaan ratifioitua vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä, sillä vastalauseiden esittämiselle asetettua määräaikaa pidennettiin pandemian vuoksi ja hallinnollisten ja lainsäädännöllisten ongelmien käsittelyä jatkettiin. **Kreikan omaisuudenhoitoyhtiö** (Hellenic Corporation of Assets and Participations) laatii parhaillaan päivitettyä strategista suunnitelmaa viranomaisten annettua päivitetyt ministeritason ohjeet, joihin sisältyy uusi markkinapohjaisen

omaisuudenhoidon painopiste. Lisäksi on toteutettu tervetulleita toimia, joilla vahvistetaan omaisuudenhoitoyhtiön asemaa aktiivisena osakkeenomistajana. Useissa meneillään olevissa **yksityistämistoimenpiteissä** on edistytty hyvin. Näihin sisältyvät muun muassa Hellinikon, useat alueelliset satamat, kiinteistöt ja maanalainen maakaasuvarasto Etelä-Kavalassa. Egnatian luovutukseen liittyvissä jäljellä olevissa toimissa on edistytty vain vähän, ja työt ovat viivästyneet aikataulusta. Viranomaiset toteuttivat myös asianmukaisia toimenpiteitä **lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO jäljellä olevien suositusten** noudattamiseksi ja määrittivät aikataulun erityissitoumuksen päätökseen saattamiselle. Samalla saatiin valmiiksi kauan odotetut parannukset varallisuusilmoitusmenettelyn täytäntöönpanoon.

Viranomaiset toteuttavat toimia pandemian aiheuttamien viivästysten korjaamiseksi. Ensinnäkin alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen **maksurästien määrä** kasvoi 96 miljoonalla eurolla joulukuun 2020 ja helmikuun 2021 välisenä aikana lähinnä tiettyjen yhteisöjen likviditeettivajeen vuoksi. Viranomaiset toteuttivat toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja toimittivat päivitetyn maksurästien poistamissuunnitelman, jolla vahvistetaan aiemmin sovitut tavoitteet. Tässä yhteydessä otettiin huomioon uusi kattava analyysi tekijöistä, joihin hallitus ei voi suoraan vaikuttaa. Analyysistä oli sovittu EU:n toimielinten kanssa, ja sen odotetaan tukevan tavoitteiden uskottavuutta ja saavutettavuutta. Samaan aikaan viranomaiset edistyvät sellaisten rakenteellisten toimenpiteiden täytäntöönpanossa, joilla vastataan Kreikan tilintarkastustuomioistuimen suosituksiin. Suositukset keskittyivät pääasiassa tietoteknisiin parannuksiin, tehokkaiden sisäisen valvontajärjestelmien kehittämiseen, henkilöstön riittävyyteen ja maksatusmenettelyjen parantamiseen, ja suurimpaan osaan niistä olisi puututtava vuoden 2021 puoliväliin mennessä. Toiseksi viranomaiset saattoivat onnistuneesti päätökseen **ENFIA-kiinteistöveron** uudelleenarvostuksen ja sopivat elokuun 2022 veroilmoitusten aikaistamisesta vuoden 2022 ensimmäiselle neljännekselle, koska uudistuksen toteuttaminen vuoden 2021 puolella ei ole enää mahdollista. Kolmanneksi **lakisääteisen vähimmäispalkan** päivittämistä koskeva menettely on aloitettu uudelleen, ja se on määrä saada päätökseen heinäkuun loppuun mennessä. Pitkään odotetusta **työlain uudistuksesta** on käynnistetty julkinen kuuleminen, ja esitys on määrä toimittaa parlamentille kesäkuun ensimmäiseen viikkoon mennessä. Uudistuksella nykyaikaistetaan työlainsäädäntöä merkittävästi ja avataan tietä sen kodifioinnille, mikä kuuluu erityissitoumuksiin. **Oikeuslaitoksen uudistamisessa** edistyttiin jonkin verran, kun oikeuslaitoksen henkilöstöä koskeva laki ja JustStat-yksikköä koskeva sekundaarilainsäädäntö hyväksyttiin. Muihin tärkeisiin lakeihin ja erityisjaostojen perustamiseen liittyvä työ puolestaan jatkuu edelleen. Oikeuslaitoksen digitalisoinnissa on päästy hyvään vauhtiin. Sitä vastoin pahoin viivästyneessä pakollisen sähköisen arkistoinnin käyttöönotossa on edistytty vain hallintotuomioistuimissa, sillä sen täytäntöönpano siviili- ja rikostuomioistuimissa kytkeytyy oikeusasioiden hallintajärjestelmän toisen vaiheen kehittämiseen, jota koskeva tarjouspyyntö käynnistetään uudelleen heinäkuussa 2021 laajennetulla soveltamisalalla. EU:n toimielimet kannustivat viranomaisia tukemaan vapaaehtoista sähköistä arkistointia siviili- ja rikostuomioistuimissa.

Maksukyvyttömyyslainsäädännön huomattavasta edistymisestä huolimatta pandemiaan liittyvät oikeuskäsittelyjen häiriöt jarruttivat edelleen muiden rahoitusalan uudistusten täytäntöönpanoa vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä, mutta prosessit käynnistyvät vähitellen uudelleen. Tämä koskee erityisesti kotitalouksien aiempien maksukyvyttömyystapausten suman käsittelyä. Käsittelyn nopeuttamiseksi ollaan toteuttamassa erityistä etenemissuunnitelmaa, mutta nyt näyttää todennäköiseltä, että täysimääräinen selvittäminen viivästyy vuoden 2021 lopun tavoitteesta. Marraskuusta 2020

asti käytössä olleella täytäntöönpanomenettelyjen (mukaan lukien huutokaupat) horisontaalisella keskeyttämisellä on arvioitu olevan mahdollisia kielteisiä vaikutuksia järjestämättömien lainojen vähentämiseen. Horisontaalisesta keskeyttämisestä luovuttiin huhtikuun alussa 2021, mikä mahdollisti kaikkien täytäntöönpanotoimien asteittaisen uudelleen käynnistämisen. Useimmat huutokaupat järjestetään uudelleen kesän jälkeen, mikä rajoittaa vuonna 2021 järjestettävien huutokauppojen kokonaismäärää pandemiaa edeltävien määrien mukaiseksi. Viranomaiset valmistelevat myös lisätoimia helpottaakseen niiden toimenpiteiden noudattamista, jotka hyväksyttiin joulukuussa 2020 huutokauppojen järjestämisen parantamiseksi. Lisäksi vahvistettiin, että tarkistettu siviiliprosessilaki, jolla muun muassa saatetaan päätökseen huutokauppauudistus, hyväksytään heinäkuussa 2021 ja se tulee voimaan ennen kesän jälkeisen seuraavan toimintavuoden alkua. Pandemia on edelleen haitannut edistymistä maksettaviksi vaadittujen valtiontakausten selvittämisessä, mutta jo käyttöön otettujen toimenpiteiden odotetaan vauhdittava maksuja vuoden toisella neljänneksellä.

Kertomuksessa todetaan kaiken kaikkiaan, että Kreikka on pandemian aiheuttamista haastavista olosuhteista huolimatta toteuttanut tarvittavat toimet täyttääkseen asianmukaiset erityissitoumuksensa. Viranomaiset toteuttivat useita perusteellisia uudistuksia muun muassa aloilla, jotka ovat keskeisessä asemassa nykyisen talouskriisin pitkän aikavälin seurausten hallinnassa ja julkishallinnon valmiuksien vahvistamisessa, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelma voidaan panna täytäntöön onnistuneesti. EU:n toimielimet suhtautuvat myönteisesti tiiviiseen ja rakentavaan sitoutumiseen kaikilla aloilla ja kannustavat viranomaisia pitämään yllä vauhtia ja tarvittaessa tehostamaan toimia osittain pandemiasta aiheutuneiden viivästysten korjaamiseksi. Tämä koskee etenkin rahoitusalan uudistuksia.

MAKROTALOUDEN KEHITYS

Koronaviruspandemian vaikutukset näkyivät Kreikan taloudessa vuonna 2020. Kreikan bruttokansantuote supistui vuositasolla 8,2 prosenttia vuonna 2020, mikä kuvastaa rajoittamistoimenpiteiden vaikutusta taloudelliseen toimintaan ja erityisesti matkailualaan. Vaikka pandemian leviämisen hillitsemiseksi asetettuja rajoituksia kiristettiin vuoden viimeisellä neljänneksellä, Kreikan talous kasvoi neljännesvuositasolla 2,7 prosenttia. Huomattava kasvu johtui suuremmista julkisista menoista ja nettoviennin voimakkaasta nousukaudesta. Kuluttajahinnat laskivat pääasiassa energian hinnoista johtuvien voimakkaiden deflaatiopaineiden ja talouden ylikapasiteetin vuoksi.

Työllisyyttä tukevilla toimenpiteillä onnistuttiin suojelemaan työmarkkinoita pitämällä työttömyysaste 16,3 prosentissa vuonna 2020 pandemian aiheuttamasta vakavasta talouden häiriötilasta huolimatta. Samaan aikaan työllisyys väheni vuodentakaisesta, mitä vauhditti uusien työntekijöiden määrän väheneminen etupäässä matkailualalla. Tärkein työmarkkinoiden suojeluun tarkoitettu järjestelmä otettiin käyttöön jo vuoden 2020 alkupuolella, ja sillä tuetaan työntekijöitä, joiden työsopimukseen perustuva työnteko on tilapäisesti keskeytetty, ja suojellaan heidän asemaansa. Maaliskuussa 2021 lomautettujen työntekijöiden määrä oli 547 000 (128 400 yrityksessä), mikä on yli kolminkertainen määrä verrattuna lokakuuhun 2020, jolloin pandemian toinen aalto alkoi Kreikassa. Vastaavasti lokakuussa 2020 käynnistetty työllisyystukiohjelma on tähän mennessä työllistänyt lähes 30 000 henkilöä, joista 4 600 oli aiemmin pitkäaikaistyöttömiä. Työajan lyhentämisjärjestely (Synergasia), jota tuettiin SURE-tukivälineestä, jatkoi tuen antamista noin 17 000 työntekijälle 1 600 yrityksessä helmikuussa 2021.

Elpymisvauhti on rajoittamistoimenpiteiden jatkumisen myötä lyhyellä aikavälillä todennäköisesti jonkin verran aiemmin ennustettua hitaampaa. Elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon kuitenkin odotetaan alkavan vauhdittaa kasvua tulevaisuudessa. Rajoittamistoimenpiteiden tiukentamisen odotetaan hidastavan elpymistä vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä. Rokottamisen vakaa eteneminen ja matkailualan asteittainen uudelleen avaaminen todennäköisesti kuitenkin nopeuttavat talouden toimeliaisuutta vuoden jälkipuoliskolla. Komission kevään 2021 talousennusteen mukaan Kreikan reaalisen BKT:n ennustetaan kasvavan 4,1 prosenttia vuonna 2021 ja 6,0 prosenttia vuonna 2022 pääasiassa investointien ansiosta vuoden 2021 jälkipuoliskolta eteenpäin. Myös nettoviennin ja matkailualan asteittaisen avaamisen odotetaan vaikuttavan myönteisesti. Yksityistä kulutusta tukee todennäköisesti se, että osa edellisestä vuodesta lykätyistä hankinnoista toteutuu. Kotitalouksien kuluttamisen odotetun kasvun ja siitä johtuvan työvoimavaltaisemman palvelusektorin elpymisen pitäisi myös helpottaa tällä hetkellä työllisyystukijärjestelmien piiriin kuuluvien työntekijöiden paluuta tavanomaiseen työsuhteeseen, mikä mahdollistaisi tukitoimenpiteiden asteittaisen helpottamisen. Inflaation ennustetaan pysyvän lievästi negatiivisena vuonna 2021 palvelusektorin negatiivisten hintapaineiden ja teollisuustuotteiden heikon kysynnän vuoksi. Kuluttajahintojen odotetaan elpyvän vähitellen vuonna 2022 talouden toimeliaisuuden palatessa pandemiaa edeltäneelle tasolle ja matkailun elpyessä vähitellen.

Komission kevään 2021 talousennusteessa otetaan huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyviin uudistuksiin ja investointeihin liittyvät tekijät. Suunnitelma sisältää useita kypsiä investointihankkeita, jotka liittyvät erityisesti vihreään siirtymään, digitaaliseen muutokseen, kestävään ja osallistavaan kasvuun sekä muihin kasvua edistäviin menoihin ja joiden täytäntöönpanon odotetaan käynnistyvän nopeasti vuoden 2021 jälkipuoliskolla. Koska nämä investoinnit edistävät Kreikan vihreää ja digitaalista muutosta, ne todennäköisesti antavat vahvan sysäyksen elpymiselle ja vauhdittavat kasvua keskimäärin noin 1,3 prosenttiyksikköä vuosina 2021 ja 2022. Suunnitelmalla pyritään paitsi parantamaan kilpailukykyä ja tuottavuutta myös edistämään työllisyyttä ja osallistavaa elpymistä.

Näkymiin liittyy edelleen suurta epävarmuutta. Rokotuskampanjan etenemisestä huolimatta pandemiatilanteen kehittymiseen sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta. Tämä vaikuttaa matkailuun ja sen liitännäisaloihin, kuten hotelli- ja ravintola-alaan sekä elintarvikkeiden ja palvelujen tarjontaan, jotka muodostavat suhteellisen suuren osan Kreikan taloudesta. Epävarmuus vaikuttaa myös yritys- ja pankkisektorin elpymisvauhtiin tukitoimenpiteiden asteittaisen lopettamisen jälkeen, mikä voi aiheuttaa paineita yritysten maksuvalmiuteen ja mahdollisesti vakavaraisuuteen. Äskettäin käyttöön otetun yrityslainojen tukijärjestelmän odotetaan lieventävän jyrkkiä vaikutuksia. Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen saantiin liittyy edelleen esteitä mutta niiden odotetaan helpottuvan elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä. Työmarkkinoiden lyhyen aikavälin kehityksen kannalta ratkaiseva vaikutus on työmarkkinatukitoimenpiteiden asteittaisella lakkauttamisella, jota on hallittava huolellisesti. Ulkoiset geopoliittiset tekijät ja muuttoliikekriisin mahdollinen uusiutuminen pandemian jälkeen aiheuttavat edelleen epävarmuutta. Pandemian aikana kertyneet säästöt voisivat puolestaan lisätä kuluttamista tulevaisuudessa. Inflaatioksi kehittyessään talouden näkymien epävarmuus merkitsee heikkenemisriskejä ennustettuun uraan.

Taulukko 1: **Tiivistelmä keskeisistä makrotaloudellisista muuttujista (%)**

	2020	2021	2022
Reaalisen BKT:n kasvu	-8,2	4,1	6,0
Työllisyyden kasvu	-1,3	0,4	0,7
Työllisyysaste	16,3	16,3	16,1
Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin kasvu	-1,3	-0,2	0,6

Lähde: Euroopan komissio

JULKISEN TALOUDEN KEHITYS

Tiukennetun valvonnan puitteissa seurattu Kreikan perusalijäämä oli 7,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020. Heikkeneminen verrattuna komission syksyn 2020 talousennusteeseen selittyy lisätoimenpiteillä, joita hallitus toteutti vuoden 2020 viimeisinä kuukausina pandemian toisen aallon torjumiseksi. Lisäksi Eurostat on selventänyt useita tilastollisia ongelmia, mikä osaltaan heikensi julkisen talouden rahoitusasemaa. Merkittävin tilastollinen tarkistus oli päätös kohdistaa kaikki odotettavissa olevat valtiontakausten maksatuskustannukset vuoteen 2020. Tarkistuksen myötä vuoden 2020 alijäämä kasvoi 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta sillä ei ollut vaikutusta julkisen talouden velkatasoon. Toinen tilastoviranomaisten tekemä merkittävä päätös koski takaisinperintämekanismin kirjaamista. Koska perimättä jääneiden takaisinperittävien varojen määrä kasvaa jatkuvasti, tilastoviranomaiset päättivät luopua aiemmasta kirjauskäytännöstä, jossa suoriteperusteisia menoja määrittivät takaisinperinnän enimmäismäärät, ja kirjata kaikki takaisinperinnät ja hyvitykset, kun ne tosiasiallisesti peritään tai hyvitetään. Tämän muutoksen arvioidaan vuonna 2020 heikentäneen rahoitusasemaa 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun taas aiemmat julkisen talouden rahoitusasemat ovat vuosina 2012–2019 heikentyneet keskimäärin 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, eikä niillä ole ollut vaikutusta julkisyhteisöjen velkaan.

Finanssipolitiikka pysyy elvyttävänä vuonna 2021, ja useimpien kriisin sosiaalisten ja taloudellisten kustannusten lieventämiseksi hyväksyttyjen finanssipoliittisten toimenpiteiden odotetaan päättyvän asteittain vuonna 2022. Viranomaiset tukevat edelleen pandemian torjuntaa vuonna 2021 jatkamalla aiempia toimenpiteitä, joilla reagoidaan tartuntojen kolmanteen aaltoon. Tähän sisältyvät lisämääräraha takaisinmaksettaviin ennakoihin (pandemian koettelemille yrityksille suunnattu julkinen tuki lainoina, joihin liittyy ehdollinen tukikomponentti), korotettu tuki työntekijöille, joiden työsopimukseen perustuva työnteko on tilapäisesti keskeytetty, suuremmat terveydenhuoltomenot ja verolykkäysten pidennys. Olettaen, että sulkutoimia kevennetään asteittain, useimpien pandemian suoraan koettelemiin yrityksiin ja kotitalouksiin kohdistettujen toimenpiteiden on tarkoitus päättyä vuodesta 2022.

Vuonna 2022 aiotaan jatkaa elpymistä tukevia lisätoimenpiteitä, joihin sisältyy kipeästi kaivattu yritysten verorasituksen keventäminen. Sosiaaliturvamaksujen alentaminen ja solidaarisuusveron keventäminen yksityisellä sektorilla pysyvät voimassa myös vuonna 2022. Viranomaiset päättivät myös alentaa yhtiöveron ennakkomaksuastetta 100 prosentista 70 prosenttiin vuonna 2021 ja pitää sen 80 prosentissa vuodesta 2022 alkaen. Toimenpiteen tarkoituksena on turvata likviditeetti ja yksityiset investoinnit, sillä muussa tapauksessa

yritysten tosiasiallinen veroaste olisi lähes 50 prosenttia, kun ne muuttuvat kannattaviksi ([8]), mikä aiheuttaisi suuren riskin yksityisille investoinneille. Lisäksi yhtiöveroa alennetaan verovuodesta 2021 alkaen kahdella prosenttiyksiköllä 22 prosenttiin. Toimenpiteen pysyvä negatiivinen vaikutus julkiseen talouteen on vähäinen, noin 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, mutta sillä otetaan askel oikeaan suuntaan yritysten korkean verorasituksen purkamiseksi, mikä on ollut huolenaiheena pitkään ([9]). Toimenpiteen vaikutusta kompensoidaan uusiutuvien energialähteiden tilin tulojen pysyvällä lisäyksellä vuodesta 2021 lähtien, erityisesti kasvihuonekaasujen päästöoikeuksilla ja ottamalla käyttöön vihreä maksu dieselin kulutuksesta.

Komission kevään 2021 talousennusteen mukaan tiukennetun valvonnan kohteena oleva perusalijäämä on 7,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021 ja 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022, mikä vastaa läheisesti viranomaisten ennustetta([10]). Ennusteessa otetaan huomioon finanssipoliittisten tukitoimenpiteiden asteittainen päättyminen ja odotettu talouden elpyminen. Siihen sisältyvät myös takaisinmaksettavien ennakoiden kustannukset (pandemian koettelemille yrityksille suunnattu julkinen tuki lainoina, joihin liittyy ehdollinen tukikomponentti), Pandemian yhteydessä annettuja takauksia koskevia varauksia on kirjattu vuonna 2020. Hercules-järjestelmän yhteydessä annetut takaukset voivat sitä vastoin vaikuttaa julkisen talouden rahoitusasemaan vasta tulevaisuudessa, jos ja kun niitä vaaditaan maksettavaksi. Komission kevään talousennusteessa otetaan huomioon Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvä laajamittainen rahoitustuki kasvua edistäville uudistuksille ja investoinneille, joiden odotetaan tukevan taloutta merkittävästi ja vauhdittavan potentiaalista kasvua. Tämä puolestaan helpottaa maltillisella tasolla olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttamista. Viranomaisten vuoden 2021 vakausohjelman mukaan perusalijäämä on 7,2 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021 ja 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022.

([8]) Kreikassa yritykset maksavat yhtiöveroennakot edellisen vuoden voittojensa perusteella, ja ne käsitellään seuraavana vuonna, kun voitot ovat tulleet tietoon. Tämä tarkoittaa sitä, että jos yritys saa voittoa ensimmäisen kerran vuonna T-1, se on velvollinen maksamaan 24 prosentin ennakon vuonna T maksettavasta verosta ja 24 prosentin yhtiöveron vuonna T-1 syntyneestä voitosta tilien tarkastamis- ja hyväksymisjärjestelmän kautta, koska edeltävänä vuonna ei ole maksettu ennakkoa. Tosiasiallinen veroaste on näin ollen 48 prosenttia vuonna T.

([9]) Verotaakan analyysistä on saatavilla toinen tiukennettua valvontaa koskeva raportti (helmikuu 2019).

([10]) Yleinen poikkeuslauseke otettiin käyttöön yhteisymmärryksessä Euroopan komission ja Eurooppa-neuvoston kanssa maaliskuussa 2020, ja se on edelleen voimassa vuonna 2021, kuten vuotuisessa kestävän kasvun strategiassa 2021 todetaan. Yleinen poikkeuslauseke mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkista taloutta koskevista vaatimuksista, mukaan lukien tiukennetun valvonnan piirissä olevat Kreikan julkisen talouden tavoitteet. Edellytyksenä kuitenkin on, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Komissio antoi maaliskuussa 2021 tiedonannon, jossa ehdotetaan, että voimakkaasti velkaantuneiden jäsenvaltioiden, kuten Kreikan, olisi vuonna 2022 harjoitettava maltillista finanssipolitiikkaa, mutta jatkettava samalla kansallisesti rahoitettuja investointeja ja käytettävä elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksia laadukkaiden lisäinvestointihankkeiden ja rakenneuudistusten rahoittamiseen. Kevään 2021 ennusteensa perusteella komissio katsoi 2. kesäkuuta, että edellytykset yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisen jatkamiselle vuonna 2022 ja soveltamisen keskeyttämiselle vuodesta 2023 lähtien täyttyvät. Maakohtaiset tilanteet otetaan yhä huomioon sen jälkeen, kun yleisen poikkeuslausekkeen soveltaminen on keskeytetty. Ks. ”Communication from the Commission on Economic policy coordination in 2021: overcoming COVID-19, supporting the recovery and modernising our economy”, Bryssel, 2.6.2021, COM(2021) 500 final.

Taulukko 2: **Kasvuennusteen keskeiset tekijät**

	2020 Tot.	2021 Enn.	2022 Enn.
Kokonaistulot, mrd. euroa	**82,9**	**84,6**	**90,0**
% suht. BKT:hen	**50,0**	**49,2**	**48,9**
	taso	*vuosimuutos (mrd. euroa)*	
Tulot yhteensä, mrd. euroa	**82,9**	**1,7**	**5,5**
Makro		1,0	3,0
Tulopuolen toimenpiteet		-2,1	1,2
Muut kuin verotulot ja saamiset EU-rahastoista		0,5	0,9
Muut mukautukset		2,2	0,4
Perusmenot yhteensä, mrd. euroa	**95,3**	**97,1**	**90,9**
% suhteessa BKT:hen	**57,5**	**56,5**	**49,4**
	taso	*vuosimuutos (mrd. euroa)*	
Perusmenot yhteensä, mrd. euroa	**95,3**	**1,8**	**-6,2**
Palkansaajakorvaukset	22,3	0,4	0,2
Sosiaaliset tulonsiirrot	39,5	0,9	-0,3
Investoinnit	5,2	3,8	2,0
Välituotekäyttö	8,7	1,3	-0,5
Muut menot ja varaus	19,8	-4,6	-7,5
Perusjäämä tiukennetun valvonnan termein, mrd. euroa	**-12,4**	**-12,6**	**-0,9**
% suht. BKT:hen	**-7,5**	**-7,3**	**-0,5**

Lähde: Euroopan komissio

Viranomaiset antoivat sekundaarilainsäädäntöä, jossa vahvistetaan, millä perustein voidaan palata pandemian aikana keskeytettyihin velanhoitosuunnitelmiin. Tämä lainsäädäntö on osa järjestelyjä, joista sovittiin kahdeksannen tiukennettua valvontaa koskevan kertomuksen yhteydessä, ja sillä otetaan käyttöön ”uusi mahdollisuus” niille, joiden aiempi velanhoitosuunnitelma on keskeytynyt ennen vuoden 2019 velanhoitokehyksen tarkistusta. Järjestelyssä otetaan huomioon varallisuus ja tulonmenetykset sekä tiukat noudattamiskriteerit, mikä on tervetullut uudistus.

Julkisen talouden riskit ovat edelleen huomattavat. Ne johtuvat suurelta osin edelleen pandemian kehitykseen liittyvästä epävarmuudesta ja uudesta finanssipoliittisesta tuesta, joka saattaa olla tarpeen terveyskriisin sosiaalisten ja taloudellisten kustannusten lieventämiseksi. Muut riskit liittyvät pandemian aikana myönnettyjen valtiontakausten ja takaisinmaksettavien ennakoiden todellisiin kustannuksiin. Heikossa asemassa olevien velallisten omistamien kiinteistöjen suunniteltu myynti- ja takaisinvuokrausjärjestelmä voi aiheuttaa huomattavia julkisen talouden kustannuksia, jos se luokitellaan julkisyhteisöjen sektorille kuuluvaksi ([11]). Huomattavia riskejä aiheuttavat edelleen julkista kiinteistöyhtiötä (ETAD) vastaan nostetut riita-asiat ja aiempiin uudistuksiin kohdistuvat oikeudelliset haasteet, joita on kuvattu aiemmissa kertomuksissa. Muuttovirtojen uusiutuminen heikentäisi julkisen talouden rahoitusasemaa tulevaisuudessa. Ennusteessa oletetaan, että talousarvion enimmäismäärät

([11]) Tällaisen organisaation taloudellisen vapauden ja omistajuuden asteen mukaan arvioidaan, kuuluuko se julkisyhteisöihin. Jos valtio määrittelee ylivoimaisesti suurimman osan sen toimintaolosuhteista tavalla, joka rajoittaa sen harkintavaltaa tärkeiden muuttujien suhteen, se voidaan luokitella julkisyhteisöihin kuuluvaksi. Tällöin kyseisen organisaation tekemät hankinnat katsottaisiin julkisiksi menoiksi.

toteutuvat kokonaisuudessaan. Niiden toteutumatta jääminen parantaisi julkisen talouden toteutumaa mutta vastaavasti pienentäisi julkisten menojen vaikutuksia kasvuun.

VALTION RAHOITUS

Valtion joukkolainojen tuottoerot ovat pysyneet vakaina helmikuusta 2021 lähtien, ja viiden vuoden joukkolainoissa ne ovat olleen noin 60 peruspistettä. Suotuisia rahoitusolosuhteita tukee edelleen myös Euroopan keskuspankin elvyttävä rahapolitiikka, mukaan lukien sen pandemiaan liittyvä poikkeustilanteessa toteutettava osto-ohjelma. Kreikka pysyi joukkovelkakirjamarkkinoilla ja jatkoi rahoitussuunnitelmansa toteuttamista. Maaliskuussa hankittiin 2,5 miljardia euroa laskemalla liikkeeseen valtion 30 vuoden joukkovelkakirja, jonka tuotto oli hieman vajaat 2 prosenttia. Joukkovelkakirja ylimerkittiin yli kymmenkertaisesti, ja kyseessä oli Kreikan valtion ensimmäinen 30 vuoden joukkovelkakirja sitten vuoden 2007. Maaliskuussa Kreikka suoritti Kansainvälisen valuuttarahaston lainojen osittaisen ennenaikaisen takaisinmaksun, mikä on omiaan pienentämään valuuttariskiä ja lähettää oikean signaalin markkinoille. Jäljellä olevia lainoja Kansainväliselle valuuttarahastolle on 1,8 miljardia euroa. Julkisyhteisöjen käteisvarat olivat maaliskuun 2021 lopussa noin 28 miljardia euroa, mikä nykyisten julkisen talouden ennusteiden perusteella riittäisi kattamaan julkisyhteisöjen rahoitustarpeet yli vuoden ajan. Huhtikuussa 2021 Standard & Poor's paransi Kreikan valtion luottoluokitusta yhdellä pykälällä BB-:sta BB:hen säilyttäen samalla positiiviset näkymät. Tämän päivityksen myötä Kreikan valtion luottoluokitus on vain kaksi pykälää kahden luottoluokituslaitoksen investointiluokan alapuolella.

VELKAKESTÄVYYSANALYYSI

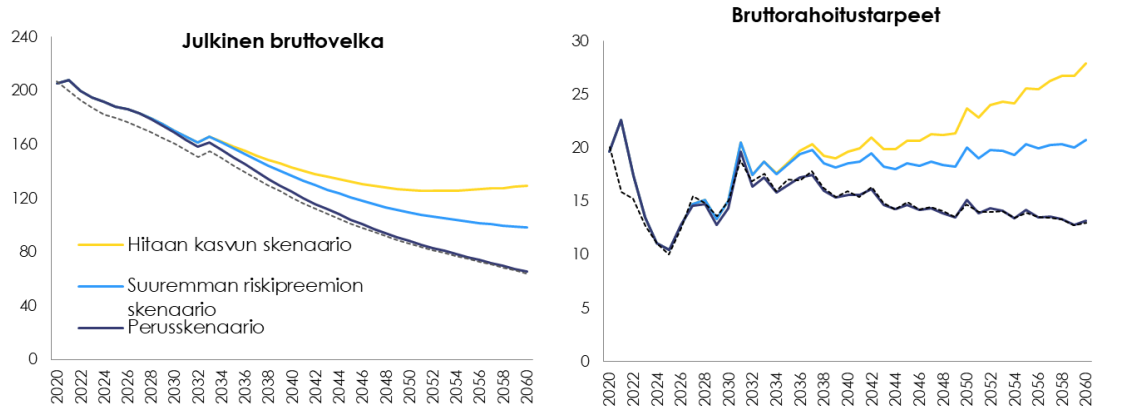
Velkakestävyysanalyysi on toteutettu komission kevään 2021 talousennusteessa esitettyjen päivitettyjen makrotalouden ja julkisen talouden näkymien pohjalta. Menetelmä julkaistiin kahdeksannessa tiukennettua valvontaa koskevassa kertomuksessa. Kehyksessä noudatetaan tiiviisti komission Debt Sustainability Monitor -selvityksen kehystä, ja lisäksi siinä otetaan huomioon vaihtoehtoiset skenaariot. Korko-oletuksissa käytetyt termiinikorot on laadittu maaliskuun 2021 lopussa saatavilla olleiden tietojen perusteella.

Pandemian pitkittyminen lisäsi julkisen talouden kestävyyteen kohdistuvia riskejä, joita osittain kompensoi odotettu talouden elpyminen. Analyysin tulokset osoittavat, että perusskenaariossa velka suhteessa BKT:hen on edelleen laskusuunnassa vuodesta 2021 eteenpäin. Perusskenaariossa velan ennustetaan kasvavan 169 prosenttiin vuosikymmenen loppuun mennessä ja pienenevän alle 100 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2047 mennessä.

Arvioinnissa on otettu huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen myönteinen vaikutus kasvuun seuraavien kuuden vuoden aikana. Se perustuu elpymis- ja palautumissuunnitelmassa annettuihin tietoihin ja komission kevään talousennusteessa käytettyihin oletuksiin, eikä se vaikuta komission suorittamaan elpymis- ja palautumissuunnitelman muodolliseen arviointiin. Elpymis- ja palautumistukivälineessä esitettyjen toimenpiteiden kerrannaisvaikutuksen reaaliseen BKT:hen odotetaan olevan keskimäärin 0,8 vuosien 2021 ja 2026 välisenä aikana. Vaikka tällä on pitkän aikavälin vaikutus BKT:n tasoon, tässä velkakestävyysanalyysissä ei oteta lukuun elpymis- ja palautumistukivälineen mahdollisia pitkän aikavälin vaikutuksia BKT:n mahdolliseen kasvuun vuoden 2026 jälkeen. Rahoituksen osalta 13 prosenttia kokonaismäärärahoista on tarkoitus maksaa ennakkomaksuna vuonna 2021. Lainojen osalta laskelmat perustuvat

hallituksen suunnitelmaan lainata koko määrä yksityiselle sektorille yhteisrahoituksena siten, että laina-ajat vastaavat elpymis- ja palautumistukivälineen lainojen erääntymisaikoja. Tämä johtaa bruttorahoitustarpeiden kasvuun lyhyellä aikavälillä, mutta ei kuitenkaan vaikuta nimelliseen velkatasoon pitkällä aikavälillä, sillä valtion yksityiselle sektorille myöntämien lainojen takaisinmaksun oletetaan tuovan tarvittavan rahoituksen valtion lainan takaisinmaksuun EU:lle. Nykyisissä simulaatioissa ei oteta huomioon investointikehyksen lainaosuuden mahdollisia vaikutuksia julkisen talouden rahoitusasemaan (lukuun ottamatta toisen kierroksen vaikutuksia).

Kuvio 1: **Velkakestävyysanalyysin tulokset**

Lähde: Komission yksiköt

Taulukko 3: **Keskeiset oletukset ja tulokset**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	Keskiarvo 2021-2029	Keskiarvo 2030-2060
Oletukset	Perusjäämä (% suhteessa BKT:hen)	-7,3	-0,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,8	2,2
	Reaaalisen BKT:n kasvu	4,1	6,0	2,4	1,7	0,7	1,7	1,6	1,5	2,0	1,5
	Nimellisen BKT:n kasvu	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Perusrahoitusoperaation korko (10 v. maturiteetti)	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
Tulokset	Bruttorahoitustarpeet (% suhteessa BKT:hen	22,6	17,4	13,5	11,1	14,3	15,6	15,2	13,2		
	Julkinen bruttovelka (% suhteessa BKT:hen)	208,1	200,1	194,9	191,6	168,8	124,8	88,3	65,4		

Lähde: Komission yksiköt

Lyhyen aikavälin bruttorahoitustarve on edelleen suuri pääasiassa suuren perusalijäämän vuoksi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitetyn lainajärjestelyn täytäntöönpanon odotetaan osaltaan kasvattavan bruttorahoitustarpeita vuosina 2021–2022, vaikka tämä lisärahoitustarve katetaan elpymis- ja palautumistukivälineen lainan oletetulla maksamisella. Seuraavina vuosina rahoitustarpeiden odotetaan olevan maltillisia ja pysyvän alle 15 prosentissa suhteessa BKT:hen vuoteen 2030 saakka. Bruttorahoitustarpeet kasvavat 2030-luvulla, mikä liittyy Euroopan vakausmekanismin ohjelman nojalla myönnettyjen lainojen takaisinmaksun alkamiseen ja Euroopan rahoitusvakausvälineen lainojen korkojen lykkäysajan päättymiseen. Sen jälkeen bruttorahoitustarpeiden odotetaan pysyvän lasku-uralla ja saavuttavan 13 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2060 mennessä.

Taulukko 4: **Keskeiset skenaarioita koskevat oletukset**

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	Keskiarvo 2021-2029	Keskiarvo 2030-2060
Nimellisen BKT:n kasvu (%)	Perusskenaario	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Suuremman riskipreemion skenaario	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,8	3,6	3,5	2,9	3,5
	Hitaan kasvun skenaario	3,8	6,7	3,2	2,5	2,8	3,0	3,0	3,0	2,9	3,0
Jälleenrahoitus-operaation korko (%)	Perusskenaario	0,8	1,0	1,1	1,3	2,3	3,1	4,0	4,0	1,5	3,4
	Suuremman riskipreemion skenaario	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2
	Hitaan kasvun skenaario	0,8	1,0	1,1	1,3	4,0	4,7	5,9	6,0	2,3	5,2

Lähde: Komission yksiköt

Vaihtoehtoiset skenaariot viittaavat siihen, että kestävyysriskit ovat hieman kasvaneet. Myös kahdeksannessa tiukennettua valvontaa koskevassa kertomuksessa kehitetyt kaksi vaihtoehtoista skenaariota on päivitetty. ”Suuremman riskipreemion” skenaariossa velkakehitys on kaiken kaikkiaan korkeampi, mutta supistuu koko tarkastelujakson ajan. Bruttorahoitustarve on pitkällä aikavälillä suurempi ja hieman yli 20 prosenttia suhteessa BKT:hen ennusteen viimeisinä vuosina. Hitaan kasvun skenaariossa velkataso pysyy korkeana pitkällä aikavälillä, ja bruttorahoitustarpeet kasvavat koko arviointijakson ajan, kunnes ne ovat pysyvästi yli 20 prosenttia suhteessa BKT:hen 2040-luvun puolivälistä lähtien.

Julkisen velan koostumus ja erääntymisprofiili lieventävät velan haavoittuvuutta, kun taas ehdollisista veloista voi aiheutua lisäriskejä. Suuri osa velasta on rahoitettu alhaisilla koroilla, ja velan erääntymisajat ovat pitkät, mikä yhdessä Kreikan julkisen talouden merkittävien käteisvarojen kanssa lieventää tehokkaasti rahoituskustannusten lyhyen aikavälin vaihtelujen vaikutusta. Tässä kertomuksessa esitetyssä velkakestävyysanalyysissä ei oteta huomioon elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitettyjen uudistusten ja investointien pitkän aikavälin kasvuvaikutusta, joka voi edelleen lieventää kestävyysriskejä. Sen sijaan riskejä aiheuttaa epävarmuus, joka liittyy yksityiseen sektoriin kohdistuviin ehdollisiin velkoihin, joihin sisältyvät pandemian aikana tai Hercules-järjestelmän puitteissa yrityksille ja itsenäisille ammatinharjoittajille myönnetyt valtiontakaukset. Lisäksi tämänhetkisen alhaisen korkotason muutos keskipitkällä aikavälillä lisäisi toteutuessaan kestävyysriskejä.

RAHOITUSSEKTORIN KEHITYS

Pankkien kannattavuus vuonna 2020 hyötyi poikkeuksellisista kaupankäyntivoitoista ja alhaisista rahoituskustannuksista. Samaan aikaan jotkin pankit ovat tehneet pandemian ja tulevien arvopaperistamisten vaikutuksiin liittyviä etupainotteisia luottotappiovarauksia. Pankit kirjasivat positiivisen kaupankäynnin voitot valtion joukkovelkakirjasalkkuihinsa ja eurojärjestelmän runsaan likviditeetin ja vähittäistalletusten kutistuvien kustannusten ansiosta alhaiset rahoituskustannukset. Samaan aikaan arvonalentumisia lisättiin, jotta voitiin vastata pandemiasta johtuviin suurempiin rahoitustarpeisiin ja ennakoida järjestämättömien lainojen suunniteltuja arvopaperistamistoimia vuonna 2021. Lisäksi yhden järjestelmän kannalta merkittävän pankin oli tilitettävä vuoden 2020 loppuun mennessä toteutetusta arvopaperistamistransaktiosta aiheutuneet tappiot. Myönteistä on se, että pankit ovat hillinneet toimintakustannuksia henkilöstön vapaaehtoisen poistumisen avulla. Kaiken kaikkiaan koko pankkijärjestelmä tuotti tappioita verojen jälkeen vuonna 2020, mutta se vältti laskennallisten verohyvitysten laukaisemista aikaisempien yritysmuutosten jälkeen (tytäryhtiöiden perustaminen). Alhainen korkotaso ja epävarmuus talousnäkymistä heikentävät vuoden 2021 näkymiä. Alhaisten korkojen pitäisi edelleen tukea taloudellista toimeliaisuutta, mutta ne aiheuttavat myös lisäpaineita nettokorkomarginaaleihin erityisesti taseiden odotetun puhdistamisen jälkeen. Tätä voitaisiin tasapainottaa uusilla lainoilla, suuremmilla digitaalipalvelujen, omaisuudenhoidon ja pankkivakuutustoiminnan maksuilla

sekä aloitteilla kustannusten alentamiseksi. Arvonalentumiset voisivat normalisoitua vahvempien taseiden ansiosta, jos järjestämättömien lainojen vähentämispyrkimyksissä onnistutaan.

Koko pankkijärjestelmän pääomatilanne on yleisesti ottaen riittävä. Sen haasteina ovat kuitenkin edelleen heikko kannattavuus ja heikko omaisuuserien laatu, kun taas valtioiden ja pankkien välinen yhdysside on vahvistunut. Pankkien keskimääräiset ydinpääoman (CET1) ja kokonaispääoman osuudet olivat syyskuun 2020 lopussa 14,6 prosenttia ja 16,3 prosenttia riskipainotetuista omaisuuseristä. Vaikka pankit toteuttavat joukkoa pääomaa lisääviä toimia kattaakseen tulevien järjestämättömien lainojen arvopaperistamisesta aiheutuvat kustannukset ja lopettaakseen asteittain vakavaraisuusjärjestelyjä koskevat siirtymäjärjestelyt, heikko kannattavuus voi aiheuttaa haasteita pankkien pääoma-asemalle tulevaisuudessa. Lisäksi tämä saattaa johtaa siihen, että laskennallisten verohyvitysten jo ennestään suuri osuus pankkien pääomasta kasvaa (59 prosenttia ydinpääomasta (CET1) vuoden 2020 lopussa). Laskennallisten verohyvitysten suuri osuus, pankkien lisääntyvät kotimaiset valtion joukkovelkakirjalainat, valtion omistusosuudet alalla ja Hercules-ohjelman mukaiset valtion takaukset merkitsevät aiempaa vahvempaa valtioiden ja pankkien välistä yhteyttä, mitä on jatkossa seurattava tiiviisti. Myönteistä on se, että järjestelmän kannalta merkittävän pankin ensimmäinen osakepääoman korotus vuoden 2015 jälkeen saatiin onnistuneesti päätökseen huhtikuussa 2021, ja se keräsi 1,38 miljardia euroa. Keskipitkällä aikavälillä ja EU:n pankkialan sääntelykehyksen mukaisesti Kreikan pankkien, kuten kaikkien EU:n pankkien, on myös laskettava liikkeeseen huomattavia määriä alentamiskelpoista velkaa tulevina vuosina täyttääkseen omia varoja ja hyväksyttäviä velkoja koskevan vähimmäisvaatimuksen (MREL), joka saattaa aiheuttaa niiden pitkäaikaisen vakuudettoman rahoituksen kustannusten nousupaineita.

Hercules-järjestelmän laajentamisen odotetaan nopeuttavan järjestämättömien lainojen vähentämistä vuonna 2021 pääasiassa epäorgaanisilla toimilla ([12]) edellisen vuoden vahvan tuloksen pohjalta. Hercules-järjestelmän mukaisten järjestämättömien lainasalkkujen myynti ja arvopaperistaminen vaikuttivat eniten järjestämättömien lainojen määrän huomattavaan vähenemiseen 21,1 miljardilla eurolla vuonna 2020, jolloin ne olivat yksittäin tarkasteltuna 47,5 miljardia euroa, kun neljännellä vuosineljänneksellä tulokset olivat vahvat. Tämän seurauksena järjestämättömien lainojen osuus pieneni merkittävästi, 30,2 prosenttiin ([13]), mutta pysyi kuitenkin euroalueen suurimpana. Pandemiasta ja siitä seuranneesta parantuneiden lainojen määrän vähenemisestä huolimatta jatkuvaa parantamista on moratoriotoimien ja käytössä olevien valtion tukitoimien ansiosta vuonna 2020 tuettu historiallisen alhaisella maksukyvyttömyysasteella. Herculesin omaisuuserien suojaamisohjelmaa jatkettiin äskettäin 18 kuukaudella, minkä lisäksi järjestelmän valtiontakausmäärärahoja kasvatettiin 12 miljardilla eurolla yhteensä 24 miljardiin euroon. Näiden toimien odotetaan tuovan kreikkalaisille pankeille mahdollisuuden jatkaa järjestämättömien lainojen vähentämisstrategioiden toteuttamista ja saavuttaa yksinumeroinen järjestämättömien lainojen suhde vuonna 2022 ([14]). Näiden

([12]) Epäorgaanisilla toimilla tarkoitetaan järjestämättömien lainojen myyntiä ja arvopaperistamista. Orgaanisilla toimilla tarkoitetaan sisäistä uudelleenjärjestelyä tai järjestämättömien lainojen vakuuksien realisointia.

([13]) Lähde: Kreikan keskuspankki.

([14]) Alkuperäisen Hercules-järjestelmän puitteissa on allekirjoitettu kolme transaktiota, joihin sisältyy yhteensä 17,6 miljardin euron arvosta järjestämättömiä lainoja, ja jotka on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 2021 alkupuoliskolla. Niin ikään lähellä päätökseen saattamista on transaktio, johon kuuluu kuuden miljardin euron lainasalkku. Lisäksi on ilmoitettu neljästä uudesta transaktiosta, joiden arvo on 16,3 miljardia euroa ja

kunnianhimoisten vähentämissuunnitelmien onnistuminen riippuu useista tekijöistä, kuten järjestämättömien lainojen määrän kasvusta, tulevasta talouskasvusta ja yleisistä markkinaolosuhteista. Viranomaiset arvioivat, onko Herkules-ohjelman täytäntöönpanolakiin tehtävä lisämuutos pandemian kielteisten vaikutusten huomioimiseksi takaisinperinnässä ([15]). Komissio on hyväksynyt toimenpiteen, johon ei liity valtiontukea.

Maksukäyttäytymisen ensimmäiset merkit moratoriotoimien päättymisen jälkeen viittaavat siihen, että omaisuuserien laatuun kohdistuvat kielteiset vaikutukset saattavat olla pitkälti pankkien alkuperäisten odotusten mukaisia, mutta heikkenemisriskit ovat edelleen olemassa. Useimpien moratoriotoimien voimassaolo päättyi vuoden 2020 lopussa, lukuun ottamatta joitakin poikkeuksia, jotka liittyivät erityisesti hotelli- ja ravintola-alaan. Vuoden 2021 kahden ensimmäisen kuukauden alustavat tulokset viittaavat siihen, että mahdollisten laiminlyöntien määrä ei saa ylittää pankkien liiketoimintasuunnitelmiin sisältyvää alkuperäistä arviota tai Kreikan keskuspankin nykyisten ennusteiden alarajaa. Lainanottajien tavanomaiseen maksutahtiin siirtymistä tuetaan myös a) viranomaisten käyttöön ottamalla tilapäisellä maksuerätuella, joka koskee koronaviruksen vaikutuksista kärsiviä asuntovelallisia (Gefyra-järjestelmä) ja b) pankkien tilapäisissä vaikeuksissa oleville elinkelpoisille asiakkaille tarjoamia step-up-tuotteita. Äskettäin on myös hyväksytty Gefyran kaltainen pienten ja keskisuurten yritysten ja ammatinharjoittajien yrityslainoja koskeva järjestelmä, jolla lievennetään velanlykkäyksen päättymisen mahdollisia jyrkkiä vaikutuksia. Heikkenemisriskit kuitenkin jatkuvat osana omaisuuserien laatuun kohdistuvaa kielteistä vaikutusta, joka voi heijastua vuoden 2021 jälkimmäiselle puoliskolle tai vuoden 2022 alkupuoliskolle, etenkin useiden valtiontukiohjelmien lakkauttamisen jälkeen. Tämä saattaa merkitä suurempia rahoitustarpeita, jos tähän mennessä kirjatut luottotappiovaraukset eivät täysin kata pandemian mahdollisia vaikutuksia lainasalkkuun. Lisäksi uusien ongelmaluottojen merkittävä virta missä tahansa skenaariossa viittaa edelleen siihen, että pankkien on parannettava sisäistä kapasiteettiaan elinkelpoisten pitkäaikaisten lainojen uudelleenjärjestelyiden toteuttamiseksi, jotta järjestämättömien lainojen vähentämistä koskevat kunnianhimoiset tavoitteet voidaan saavuttaa.

Kreikan kehityspankki tukee edelleen luotonantoa paitsi pandemiaan liittyvillä toimenpiteillä myös vuodeksi 2021 suunniteltuilla uusilla aloitteilla. Covid-19-yritystakausjärjestelmästä myönnettiin maaliskuun loppuun mennessä lainoja 5,4 miljardia euroa, kun taas pienyrityksille ja ammattilaisille suunnatun uuden kierroksen odotetaan tuovan uusiin lainoihin 0,4 miljardin euron lisärahoituksen. Korkotukijärjestelmästä (TEPIX II) on myönnetty lainoja maaliskuun loppuun mennessä lähes 2,6 miljardia euroa. Lisäksi vuoden aikana käydään keskusteluja sellaisten lisäjärjestelmien täytäntöönpanosta, jotka kohdistetaan erityisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Näiden tukiohjelmien myönteinen vaikutus on lisännyt rahoitusalan ulkopuolisille yrityksille myönnettäviä nettoluottoja, joiden 12 kuukauden kasvuvauhti oli edelleen ennätyksellinen: helmikuussa 2021 se oli 10,3 prosenttia, ja suurten yritysten osuus oli pienten ja keskisuurten yritysten osuutta suurempi. Valtiontukitoimenpiteiden asteittainen lopettaminen voi kuitenkin vaikuttaa pankkien kykyyn pitää luotonannon kasvuvauhtia yllä tulevaisuudessa. Rahoitusalan

jotka on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2021 viimeisen neljänneksen ja vuoden 2022 toisen neljänneksen välillä äskettäistä laajennusta hyödyntäen.

([15]) Täytäntöönpanotoimien keskeyttäminen pandemian aikana on vaikuttanut luotonhallinnoijien perintäkykyyn. Viranomaiset arvioivat parhaillaan, voitaisiinko asiaan tarjota joustoa, kun otetaan huomioon, että lainsäädäntökehyksessä säädetään toimenpiteistä tapauksissa, joissa takaisinperintä jää liiketoimintasuunnitelmassa ennakoidusta.

ulkopuolisille yrityksille myönnettyjen luottojen kustannukset pysyivät vakaina ja ennätyksellisen alhaisella tasolla suurissa yrityksissä, kun taas pienten yritysten luottokustannukset nousivat hieman luottoriskin kasvun myötä. Kotitalouksien nettoluotonannon 12 kuukauden kasvu on edelleen vakaasti negatiivista (–2,5 % helmikuussa 2021), vaikka tämäntyyppisen lainan korot ovat laskeneet.

Kreikan rahoitusvakausrahasto on saanut päätökseen kolmivaiheisen arviointinsa neljän järjestelmän kannalta merkittävän pankin hallinto- ja ohjausjärjestelmistä. Arvioinnin perusteella pankeille annetaan suositukset. Rahoitusvakausrahastoon sovellettavaan lakiin äskettäin hyväksytty muutos antaa sille mahdollisuuden osallistua yksityisenä sijoittajana sellaisten pankkien tuleviin osakepääoman korotuksiin, joissa sillä on omistusosuus, alkaen äskettäin tehdystä osakepääoman korottamisesta yhdessä järjestelmän kannalta merkittävässä pankissa. Muita keskeisiä näkökohtia, kuten rahaston elinkaarta, hallintoa, erityisoikeuksia, divestointistrategiaa ja pankkien hallintoelinten kelpoisuusvaatimuksia, on tarkoitus käsitellä yhdessä lokakuuhun 2021 mennessä.